

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2003/108

Karar Sayısı : 2006/107

Karar Günü : 23.11.2006

Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 28.03.2007-26476

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Danıştay Onbirinci Daire

İTİRAZIN KONUSU: 4.1.1961 günlü, 209 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 5. maddesinin, 4618 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan "... (tabipler hariç ...)" ibaresinin, Anayasa'nın 10. ve 128. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Davacılara döner sermayeden ek ödeme yapılmaması nedeniyle Sağlık Bakanlığına Bağlı Döner Sermayeli Kurum ve Kuruluşlarda Görevli Personele Döner Sermayeden Yapılacak Ek Ödeme Hakkında Yönerge'nin 4/a maddesinde yer alan "... (tabipler hariç ...)" ibaresinin iptali istemiyle açılan davada, yönergenin dayanağı olan itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Danıştay Onbirinci Daire iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

1. İtiraz Konusu Yasa Kuralı

209 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin 4618 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen itiraz konusu sözcükleri de içeren üçüncü fıkrası şöyledir:

"Personelin katkısıyla elde edilen döner sermaye gelirlerinden; o birimde görevli yardımcı hizmetler ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfına dahil personele bunların bir yılda alacakları aylık (ek gösterge dahil), yan ödeme ve her türlü tazminat (makam ve temsil tazminatı hariç) tutarının % 80'ini, diğer personele ise % 100'ünü aşmamak üzere ek ödeme yapılabilir.

Ancak uygulanacak oranlar,

a) Vardiyalı çalışma sistemi uygulanan hastanelerde normal günlük çalışma saatleri dışında ikinci vardiyada yürütülen hizmetler kapsamında fiilen çalışılan günler için % 30'una,

b) Yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personeline (*tabipler hariç*, anestezi uzmanı ve asistanları dahil) % 50'sine,

c) Muayenehane açmayan hastane başhekimlerine % 200'üne,

Kadar fazlasıyla tespit edilebilir. Bu şekilde yapılacak ek ödemelerin oranı, esas ve usulleri Sağlık Bakanlığınca belirlenir.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşım KILIÇ, Samia AKBULUT, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN ve Fazıl SAĞLAM'ın katılımlarıyla 7.1.2004 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında kuralla, yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personeli ile anestezi uzmanları ve asistanları döner sermayeden % 50 oranında fazla yararlandırılırken, aynı serviste, aynı koşullarda hizmet veren ve hastaların iyileşmesinden doğrudan sorumlu olması nedeniyle daha fazla risk altına giren tabiplerin bu haktan mahrum edilmesinin eşitlik ilkesine aykırı olduğu, bu nedenle iptali gerektiği ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde, “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” denilmektedir. Bu yasak, birbirinin aynı durumunda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında değişik uygulamalar yapılamaz.

11.1.2001 günlü, 4618 sayılı Yasanın 1. maddesi ile 209 sayılı Yasanın 5. maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilmiş ve personelin katkısı ile elde edilen döner sermaye gelirlerinden, yardımcı hizmetler ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfına dâhil personele bir yılda alacakları aylık, yan ödeme ve her türlü tazminat tutarının yüzde seksenini, diğer personele ise yüzde yüzünü aşmamak üzere ek ödeme yapılabileceği kurala bağlanmıştır. Fıkranın (b) bendine göre, yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personeline yukarıda belirtilen oranlar yüzde elli oranında artırılarak uygulanabilecektir. Söz konusu yerlerde çalışan hekimler döner sermayenin yüzde elli artırımlı olarak ödenmesinden yararlanamayacak, ancak anestezi uzmanı ve asistanları yararlanabilecektir.

İptal isteminde bulunan Danıştay Dairesi, yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan tabiplerin diğer sağlık personeli ile aynı koşullarda hizmet verdiklerini, tabiplerin hastaların iyileştirilmesinden doğrudan doğruya sorumlu olduklarını ve daha çok sorumluluk yüklediklerini belirtmektedir. Gerçekten de tabipler, yardımcı sağlık personeline göre daha fazla sorumluluk yüklenmektedirler. Tabiplerin daha fazla sorumluluk yüklenmeleri ve diğer sağlık personeli ile aynı yasal durumda bulunmamaları nedeniyle, yasa koyucu 209 sayılı Kanunun 5. maddesine 4618 sayılı Yasa ile eklenen üçüncü fıkrasında, yardımcı hizmetler ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfına dahil personele bunların bir yılda alacakları aylık yan ödeme ve her türlü tazminat tutarının % 80'ini, içinde tabiplerin de bulunduğu diğer personele ise % 100'ünü aşmamak üzere ek ödeme yapılabileceğini hükme bağlamakta, böylece tabiplere, yardımcı hizmetler ve yardımcı sağlık personeline sağlanan ödemeden daha fazla oranda ek ödeme yapılması öngörülmektedir.

Yardımcı sağlık personeli ile hekimlerin, eğitim ve öğretim aşamasında farklı süreçlerden geçmek suretiyle göreve gelmeleri, üstlendikleri sorumluluk, yerine getirdikleri görev ve hizmetlerin farklı olması nedeniyle itiraza konu olan yasa kuralı da dâhil olmak üzere farklı kurallara tabi tutulmuşlardır. Hekimler ile yardımcı sağlık personelinin aynı durumda bulunmamaları nedeniyle eşitlik ilkesi gereğince aynı ödemelerden yararlandırılmaları gerektiği ileri sürülemez.

Öte yandan, anestezi uzman ve asistanları ile diğer uzman veya uzman olmayan tabipler arasında tabip olarak her hangi bir fark bulunmamakta ise de, anestezi uzman ve asistanlarının yaptıkları görevin niteliği gözetilerek farklı kurallara bağlı tutuldukları anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personelinin anestezi uzman ve asistanlarına, diğer tabipler hariç olmak üzere % 50 fazlasıyla döner sermayeden pay ödenmesi Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Tülay TUĞCU, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN ve Mustafa YILDIRIM bu görüşe katılmamışlardır.

İtiraz konusu kuralın, Anayasa'nın 128. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

4.1.1961 günlü, 209 sayılı “Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun”un 5. maddesinin, 4618 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “... (tabipler hariç, ...)” ibaresinin, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Tülay TUĞCU, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN ile Mustafa YILDIRIM'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 23.11.2006 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Tülay TUĞCU	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

KARŞIOY

4.1.1961 günlü, 209 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 5. maddesinin 4618 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “...(tabipler hariç...)...” sözcüklerinin tabipler yönünden Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılığı ileri sürülmüştür.

Yasa'nın söz konusu maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının (b) bendinde, personelin katkısı ile elde edilen döner sermaye gelirlerinden yapılacak ek ödemenin, “yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personeline (tabipler hariç, anestezi uzmanı ve asistanlar dahil) %50'sine” kadar fazlasıyla tespit edilebileceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesiyle hukuksal durumları aynı olanların yasalar önünde aynı işlemlere tabi tutulmasını amaçlamaktadır.

Aynı tabiplik eğitimini görüp aynı süre uzmanlık çalışması yapmış anestezi uzmanı veya asistanının diğer uzman tabip veya asistanından yetki ve sorumlulukları bakımından hiçbir fark bulunmadığından, bunların eşit konumda olmadıkları düşünülemez.

Açıklanan nedenlerle, aynı konumda olan tabiplere farklı uygulamalar yapılmasına ve böylece hak kaybına neden olan itiraz konusu düzenleme Anayasa'nın 10. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

Bu düşüncelerle çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan

Tülay TUĞCU

KARŞIOY GEREKÇESİ

4.1.1961 günlü, 209 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 5. maddesinin 11.1.2001 günlü, 4618 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının (b) bendinde, personelin katkısı ile elde edilen döner sermaye gelirlerinden yapılacak ek ödemenin, “yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personeline (tabipler hariç, anestezi uzmanı ve asistanları dahil) %50'sine” kadar fazlasıyla tespit edilebileceği öngörülmüştür. İtiraz başvurusunda bulunan Danıştay Onbirinci Daire, bu Bent'de yer alan “tabipler hariç” sözcüklerinin aynı yerlerde çalışan tabipler yönünden eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğunu ileri sürerek iptalini istemiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesiyle hukuksal durumları aynı olanların yasalar önünde aynı işleme bağlı tutulmalarının sağlanması, aralarında ayırım yapılmasının ve kimilerine ayrıcalık tanınmasının önlenmesi amaçlanmıştır.

İtiraz konusu sözcüklerin yer aldığı (b) Bendi'nde sayılan yerlerde çalışan anestezi uzmanı ve asistanları ile diğer hekimler aynı hukuksal konumda olup, bunlar arasında hizmetin niteliğinden kaynaklanan zorlukları ve sorumlulukları paylaşma yönünden bir fark bulunmamaktadır.

Bu durumda, aynı hukuksal konumdaki hekimler arasında ayırım yapılarak kimilerinin döner sermaye gelirlerinden yapılacak ek ödeme kapsamı dışında bırakılması sonucunu doğuran itiraz konusu sözcükler, eşitlik ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle itirazın reddi yolundaki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞI OY

4.1.1961 günlü, 209 sayılı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 5. maddesinin 4618 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “...(tabipler hariç...)...” sözcüklerinin, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülmüştür.

Sağlık Bakanlığına bağlı döner sermayeli kurum ve kuruluşlarda görevli personele döner sermayeden yapılacak ek ödemenin esas ve oranlarını tespit etmek amacıyla Sağlık Bakanlığına bağlı Döner Sermayeli Kurum ve Kuruluşlarda Görevli Personele Döner Sermayeden Yapılacak Ek Ödeme Hakkında Yönergenin 4. maddesinde personelin unvan ve sınıfları itibarıyla yapılacak ek ödeme tavan yüzdeleri gösterildikten sonra, bu oranlara yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan, süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personeline (tabipler hariç anestezi uzmanı ve asistanlar dahil) % 50 eklenir şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “tabipler hariç” sözcükleri, belirtilen sağlık ünitelerinde çalışan anestezi uzman ve asistanlarına % 50 daha fazla döner sermaye payı ödenebilmesi olanağını sağlarken,

tabipleri böyle bir olanaktan yoksun bırakmaktadır. Diğer sağlık çalışanlarıyla tabi oldukları yasa kuralları, eğitimleri, üstlendikleri görev bakımından aynı durumda olmadıkları, bu nedenle de aynı yasa hükümlerine tabi tutulmamalarının eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmadığı kabul edilebilir ise de anestezi uzman ve asistanları ile diğer uzman veya uzman olmayan tabipler (pratisyen hekimler) arasında, tabip olarak haklarında uygulanan yasa kuralları, eğitimleri, üstlendikleri görevler bakımından herhangi bir fark bulunmamaktadır. Aynı konumda olan, aynı servislerde, aynı koşullarda sağlık hizmeti veren, hastaların iyileşmesinden birlikte sorumlu tutulabilen ve döner sermaye oluşumuna diğerleri gibi katkıda bulunan tabiplerin, aynı konumdaki anestezi uzman ve asistanlarına tanınan bu haktan yoksun bırakılacak biçimde ayırımı tabi tutulmaları, Anayasa'nın öngördüğü kanun önünde eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle Sağlık Sosyal ve Yardım Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 5. maddesinin 4618 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan “...(tabipler hariç...)...” sözcüklerinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı nedeniyle iptaline karar verilmesi gerektiğinden redde ilişkin çoğunluk kararına katılmadık.

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM